

Deel 4

Hoe lees ik de Bijbel?

Onnaspeurlijke
rijkdom

Hans van de Lagemaat

Hoofdstuk 1

Overzicht

Dit hoofdstuk is bedoeld als een samenvatting van de eerste drie deeltjes, met name van deel 2 en deel 3. Als je deze deeltjes nog niet gelezen hebt, raad ik je aan om dat eerst te doen, zodat de aansluiting met het vervolg wat duidelijker is.

Met de val van Adam en Eva begon direct Gods plan van herstel voor deze aarde. Voorlopig slaan we grote delen van dit plan in de Tenach¹ over en beperken we ons tot de rol van Israël. Het volk Israël werd verkoren als middel om de heerschappij over de aarde aan de mens, en nu moet ik eigenlijk schrijven: aan de Mens, te herstellen. Israël werd geroepen om een priesterlijk koninkrijk te zijn (Ex. 19:6). Dit volk werd een Koninkrijk beloofd en de grote Koning zou tevens de beloofde Messias zijn. Naar Hem werd al voor de verkiezing van Israël uitgekeken. De Heere Jezus kon in elk geval tegen de ongelovige Joden die met Hem twistten zeggen dat Abraham naar Hem had uitgekeken.

‘Abraham, uw vader, verheugde zich er sterk op dat hij Mijn dag zou zien, en hij heeft die gezien en heeft zich verblijd.’ (Joh. 8:56)

De profeten voorzegden aan Israël deze Messias Die Koning zijn zou. In Zacharia staat bijvoorbeeld een bekende profetie:

‘Verheug u zeer, dochter van Sion! Juich, dochter van Jeruzalem! Zie, uw Koning zal tot u komen, rechtvaardig, en Hij is een Heiland, arm, en rijdend op een ezel, op een ezelsveulen, het jong van een ezelin.’ (Zach. 9:9).

In Micha zien we nog een profetie waarvan geschreven staat dat die in de Heere Jezus vervuld is.

¹ De wet, de profeten en de geschriften; het Oude Testament.

'En u, Bethlehem-Efratha, al bent u klein om te zijn onder de duizenden van Juda, uit u zal Mij voortkomen Die een Heerser zal zijn in Israël. Zijn oorsprongen zijn van oudsher, van eeuwige dagen af.' (Micha 5:1).

Deze Heerser in Israël is tevens de 'laatste Adam' (1 Kor. 15:45) en 'de tweede Mens' (1 Kor. 15:47).

De mensen zijn geschapen om heerschappij te hebben over het aardrijk en alles wat daarop leeft. Met dat doel schiep God Adam en Eva (Gen. 1:26). Met de val in de zonde ging het al mis. En in plaats van een zegenrijke heerschappij over de aarde uit te oefenen, zorgde dit eerste mensenpaar ervoor dat de aardbodem vervloekt werd (Gen. 3:17). De tweede Mens, de laatste Adam, is de Messias Die deze vloek zou wegnemen en de heerschappij aan de mens zou herstellen. Het volk dat tot dit doel gemaakt werd, is Israël.

Toen de Messias kwam, werd Hij door de Zijnen niet (h)erkend. Dat is de uitleg van Johannes 1:11.

'Hij kwam tot het Zijne, maar de Zijnen hebben Hem niet aangenomen.' (Joh. 1:11).

De Messias werd geboren als de Koning der Joden en Hij stierf aan het kruis als de Koning der Joden. Toen de wijzen uit het Oosten bij Herodes kwamen om Hem te aanbidden, vroegen zij hem:

*'Waar is de pasgeboren **Koning van de Joden**? Want wij hebben Zijn ster in het oosten gezien en zijn gekomen om Hem te aanbidden.'* (Mat. 2:2).

Voor deze heidenen was Degene Die komen zou gelijk aan de Koning van de Joden. Toen de leiders van het volk Israël eindelijk hun zin hadden en de Heere Jezus werd overgeleverd in de handen van de heidenen om gekruisigd te worden, was hun één ding niet naar de zin:

de titel die Hij bij Zijn geboorte mee had gekregen hing boven Zijn hoofd.

'En zij brachten boven Zijn hoofd een opschrift aan met de beschuldiging tegen Hem: DIT IS JEZUS, DE KONING VAN DE JODEN (Matt. 27:37).

Dit was helemaal tegen het zere been van de overpriesters en zij verzochten dan ook om dit te wijzigen.

'De overpriesters van de Joden dan zeiden tegen Pilatus: Schrijf niet: De Koning van de Joden, maar dat Hij gezegd heeft: Ik ben de Koning van de Joden.' (Joh. 19:21).

Maar deze heidense stadhouder ging niet overstag in wat hij geschreven had:

'Wat ik geschreven heb, heb ik geschreven.' (Joh. 19:22).

De Heere is opgestaan uit de doden en ten hemel gevaren. Vlak voordat dit gebeurde, stelden Zijn discipelen nog de vraag:

'Heere, zult U in deze tijd voor Israël het Koninkrijk weer herstellen?' (Hand. 1:6).

Zij verwachtten nog steeds dat Koninkrijk dat hun beloofd was in de Geschriften van Israël, de Tenach. Zij kregen in deze verwachting van de Heere geen terechtwijzing, maar veeleer een aansporing om naar Zijn komst uit te blijven kijken. Zij kregen geen aanwijzingen omtrent de tijd waarop Hij zou wederkeren, maar wel de verzekering dát dit zou gebeuren.

'En Hij zei tegen hen: Het komt u niet toe de tijden of gelegenheden te weten die de Vader in Zijn eigen macht gesteld heeft' (Hand. 1:7).

De prediking van het Koninkrijk ging dus weer uit onder Israël. De apostelen gingen nog niet naar de heidenen. Zij handelden helemaal volgens Gods plan. Eerst moest Israël tot bekering komen en daarna zou dit volk tot zegen voor de volkeren worden. Deze bekering van de natie bleef uit. Er kwamen wel veel Israëlieten tot geloof in de Messias, maar van een nationaal herstel was zeker nog geen sprake.

Toen werd Paulus tot apostel geroepen. Op zich was dit best merkwaardig. Het getal van de apostelen was met Matthias weer vol gemaakt tot twaalf. Bovendien voldeed Paulus helemaal niet aan het profiel van een apostel van Israël (Hand. 1:21, 22). Paulus hoorde dan ook tot een hele andere categorie. Hij kreeg de benaming 'apostel van de heidenen' (Rom. 11:13, 2 Tim. 1:11). Zoals we hebben gezien was het Paulus' bediening om ook heidenen tot Christus te leiden en zo zijn broeders naar het vlees tot na-ijver op te wekken.

Ook tijdens deze eerste bediening van Paulus zagen de gelovigen uit naar de komst van de Messias en de oprichting van het Koninkrijk. Dit gold voor zowel de Joodse gelovigen als voor de gelovigen uit de volken. Uit alles in de vroege brieven van Paulus blijkt dat ook hij uitzag naar de spoedige wederkomst van de Heere Jezus; maar, ik schrijf dit nog een keer, die wederkomst zou samenvallen met de bekering van Israël.

Uiteindelijk belandde Paulus als een gevangene in Rome. Een van de eerste dingen die hij daar deed was de leiders van de Joden in Rome bij zich roepen en hen vertellen dat hij om niets anders een gevangene was dan om de hoop van Israël.

'Om deze reden dan heb ik u bij mij geroepen: om u te zien en met u te spreken, want om de hoop van Israël heb ik deze boeien om.'
(Hand. 28:20).

Ditzelfde had hij ter verdediging aangevoerd tegenover de Joodse raad, het Sanhedrin, toen hij nog gevangene in Jeruzalem was.

‘Mannenbroeders, ik ben een Farizeeër en zoon van een Farizeeër. Ik word geoordeeld over de hoop en de opstanding van de doden.’ (Hand. 23:6).

Hij bewees zijn onschuld op deze wijze ook tegenover stadhouder Felix toen hij overgebracht was naar Caesarea.

‘Maar dit erken ik voor u: dat ik volgens die Weg die zij sekte noemen, op die manier de God van de vaders dien, en dat ik alles geloof wat er in de Wet en in de Profeten geschreven staat. Ik heb hoop op God – zij zelf verwachten het ook – dat er een opstanding van de doden zal zijn van zowel rechtvaardigen als onrechtvaardigen. En daarom oefen ik mijzelf om altijd een zuiver geweten te hebben voor God en de mensen.’ (Hand. 24:14-16).

Dit beled hij ook voor stadhouder Festus toen deze Felix had afgelost als stadhouder en Paulus een gevangene moest blijven, enkel en alleen om de Joden een gunst te bewijzen.

‘Hij verdedigde zich en zei: Ik heb niet tegen de wet van de Joden, niet tegen de tempel, en ook niet tegen de keizer enige zonde bedreven.’ (Hand. 25:8).

Dit kon hij allemaal niet zeggen als het niet waar was. Paulus leefde als een Jood en hij was geoordeeld vanwege de hoop van Israël, een hoop die hij tevens predikte onder de heidenen. En die hoop was de opstanding der doden bij de komst van de Messias om Zijn Koninkrijk op te richten.

Dat getuigde hij tenslotte ook nog eens tegenover koning Agrippa.

En nu sta ik hier en word geoordeeld over de hoop op de belofte die door God aan de vaders gedaan is, die onze twaalf stammen hopen te bereiken door voortdurend, nacht en dag, God te dienen. Om deze hoop, koning Agrippa, word ik door de Joden beschuldigd. (Hand. 26:6, 7).

Paulus' verwachting was niet anders dan die van de andere apostelen. Hij zag uit naar de bekering van Israël, hetgeen je ook kunt lezen in Romeinen 9-11. Om die bekering te bespoedigen, kreeg hij een bediening onder de heidenen. Hij werd geroepen om Israël tot na-ijver te brengen (Rom. 11:14). Die boodschap aan de heidenen was een hele specifieke boodschap. Het was een boodschap die alles te maken had met de rechtvaardiging door het geloof. Dat was een geloof in God Die de doden levend maakt, zoals dat van Abraham. Dat geloof rechtvaardigde de heidenen voor God buiten Israël om. Dat was dus iets geheel nieuws. Het zorgde ook voor veel verwarring, vooral onder de Joodse gelovigen. Keer op keer moest Paulus zijn apostelschap onder de heidenen tegenover de Joden verdedigen.

Uiteindelijk bleef de bekering van Israël uit, ondanks de niet aflatende ijver van Paulus. In Handelingen 28 spreekt hij de veroordeling over de Joodse leiders in Rome uit met de woorden van de profeet Jesaja.

'Met het gehoor zult u horen, maar beslist niet begrijpen, en ziende zult u zien, maar beslist niet opmerken, want het hart van dit volk is vet geworden en zij hebben met de oren slecht gehoord, en hun ogen hebben zij dichtgedaan, opdat zij niet op enig moment met de ogen zouden zien en met de oren horen en met het hart begrijpen, en zij zich zouden bekeren en Ik hen zou genezen.' (Hand. 28:26, 27).

Minder dan tien jaar later, in het jaar 70 na Christus, verwoestten de Romeinse legers onder leiding van Titus Jeruzalem en werd de tempel met de grond gelijk gemaakt. Vanaf dat moment was Jeruzalem niet meer het centrum van de ware Godsdienst. Israël kreeg de status *Lo-Ammi*, dat is 'niet Mijn volk'. Dat betekende dat God ergens in die tijd Zijn plan met Israël onderbrak. De prediking van het Koninkrijk werd tot nader order uitgesteld en voor Paulus kwam er iets heel nieuws voor in de plaats. Hij kreeg een boodschap voor de heidenen geopenbaard die niets meer met Israël, als volk, te maken had. De

inhoud van die openbaring kunnen we lezen in een aantal van zijn latere brieven.

Hoofdstuk 2

Het Geheimenis

Nadat Israël in Handelingen tijdelijk terzijde werd gezet, schreef Paulus nog zeven brieven. Dat zijn de volgende:

Efeziërs
Filippenzen
Kolossenzen
1 Timotheüs
2 Timotheüs
Titus
Filemon

Een aantal van deze brieven heeft Paulus in de gevangenis geschreven. Dat is ook eenvoudig uit deze brieven af te leiden. Paulus zat een aantal jaren in de gevangenis als gevolg van zijn beroep op de keizer. Dat hebben we in Handelingen kunnen lezen. In deze periode zijn de brieven aan de Efeziërs, de Filippenzen en de Kolossenzen geschreven. Ook de korte brief aan Filemon dateert uit deze tijd. Paulus is na deze gevangenschap vrijgelaten en hij heeft in die tijd weer gereisd. Mogelijk is zijn lang gekoesterde wens om naar Spanje te gaan toen ook vervuld. In deze periode van vrijheid schreef hij de eerste brief aan Timotheüs en aan Titus. Onder de vervolgingen van keizer Nero is Paulus opnieuw gevangen gezet en schreef hij zijn laatste brief, de tweede brief aan Timotheüs.

De vijf brieven die Paulus in gevangenschap schreef worden ook wel de gevangenisbrieven genoemd. Paulus kreeg in die eerste gevangenschap een openbaring van een geheimenis. Die openbaring opende voor hem een geheel nieuwe bediening voor de heidenen. Nogmaals, voor alle duidelijkheid, het volk Israël had in deze bediening geen plaats meer.

In het leven van Paulus hadden er meer openbaringen van geheimenissen plaats gevonden. In 1 Korinthe 15 lees je bijvoorbeeld

over het geheimenis van de verandering van de gelovigen die bij de komst van Christus nog ontslapen zijn:

'Zie, ik vertel u een geheimenis: Wij zullen wel niet allen ontslapen, maar wij zullen allen veranderd worden, in een ondeelbaar ogenblik, in een oogwenk, bij de laatste bazuin. Immers, de bazuin zal klinken en de doden zullen als onvergankelijke mensen opgewekt worden, en ook wij zullen veranderd worden.' (1 Kor. 15:51, 52)

Dit is iets wat tot dan toe nog niet bekend gemaakt was. Niemand kon tot dan toe weten wat er zou gebeuren met de gelovigen die bij de komst van Christus nog in leven waren. Dat geheimenis was verborgen gebleven, maar aan Paulus geopenbaard en door hem bekend gemaakt.

Niet alleen Paulus spreekt over geheimenissen. Ook de Heere Jezus heeft het over geheimenissen: de geheimenissen van het koninkrijk der hemelen (Mat. 13:11).

Een geheimenis in de Bijbel is niet iets mysterieus waar je eerst heel speciale dingen voor moet leren of doen om het te kunnen begrijpen. Nee, een geheimenis is een deel van Gods waarheid dat een bepaalde periode Hij verborgen heeft gehouden. Daarom wordt het woord in de SV ook vertaald met verborgenheid. Zodra God die verborgenheid openbaar maakt, is het iets wat gekend kan worden. Met de Bijbelse waarheden blijft het een feit dat Gods Geest je erin moet onderwijzen, maar er is geen verborgen kennis of een geheimzinnig ritueel voor nodig, zoals bij de mysteriën van heidense godsdiensten, om de waarheid ervan te leren zien en kennen.

Zo is het ook met het geheimenis dat aan Paulus werd geopenbaard toen hij in de gevangenis zat en hij wist dat de rol van Israël (tijdelijk) was uitgespeeld. We kunnen erover lezen en we kunnen het in elk

geval met ons verstand begrijpen. Het is Gods Geest die ons daarin dan onderwijst en ons er de kracht van doet kennen.

Het geheimenis dat hem geopenbaard is noemt Paulus in Efeze 5 'groot'.

'Want wij zijn leden van Zijn lichaam, van Zijn vlees en van Zijn gebeente. Daarom zal een man zijn vader en moeder verlaten en zich aan zijn vrouw hechten, en die twee zullen tot één vlees zijn. Dit geheimenis is groot; maar ik spreek met het oog op Christus en de gemeente.' (Ef. 5:30-32).

Hij spreekt over de eenwording tussen een man en een vrouw, het worden van één vlees, met het oog op Christus en de gemeente. Over deze Gemeente heeft Paulus vaker in deze brief geschreven. Deze Gemeente is Zijn lichaam.

'En Hij heeft alle dingen aan Zijn voeten onderworpen en heeft Hem als hoofd over alle dingen gegeven aan de gemeente, die Zijn lichaam is en de vervulling van Hem Die alles in allen vervult.' (Ef. 1:22, 23).

Over deze Gemeente wordt in deze tekst heel veel gezegd.

1. Nadat Christus Zijn werk had voltooid in Zijn lijden, sterven, opstanding en hemelvaart is Hij aan de Gemeente gegeven als hoofd over alle dingen. Dat lichaam was er nog niet voordat het Hoofd er was. In het oude testament was er geen groep mensen die kon zeggen het lichaam van Christus te vormen. Er was wel een groep die God als hun Koning had, namelijk Israël. De Gemeente als een lichaam waaraan Christus als een hoofd boven alle dingen werd gegeven was nieuw; we kunnen zeggen dat het een geheimenis was en dat geheimenis werd aan Paulus geopenbaard.

2. Aan Hem zijn alle dingen aan Zijn voeten onderworpen. Daarmee is Hij het Hoofd over alle dingen. En als Hoofd wordt Hem een Gemeente gegeven; deze Gemeente is Zijn lichaam. De kracht die God heeft gewerkt in Zijn opstanding en hemelvaart en waarmee Hij Hem gezet heeft tot Zijn rechterhand in de hemel, is dezelfde kracht die 'aan ons die geloven' (Ef. 1:19) gegeven is. Dat betekent dat Zijn lichaam met Hem deelt in die heerlijke positie 'over alle dingen'.

3. We horen dikwijls dat de Gemeente Zijn lichaam is. We horen zelden de woorden die op deze tekst volgen. De gemeente is 'de vervulling van Hem Die alles in allen vervult' (Ef. 1:23). De vervulling is de volheid. De volheid van Hem Die alles in allen vervult of vol maakt. Dit is zo'n buitengewoon diep onderwerp, dat het onmogelijk is om het in het bestek van dit boekje uitgebreid te behandelen.

Houd deze drie aspecten van de Gemeente, die het onderwerp is van het geheimenis, goed vast in je gedachten. De gemeente is het lichaam van Christus. Aan het lichaam is een alles overtreffende grootheid van Zijn kracht gegeven. Het is de volheid van Hem Die alles in allen vol maakt.

Christus als het Hoofd van Zijn lichaam, de Gemeente, is het onderwerp van Efeze 5:22-33. Paulus begint daarmee,

'Vrouwen, wees uw eigen mannen onderdanig, zoals aan de Heere, want de man is hoofd van de vrouw, zoals ook Christus Hoofd van de gemeente is; en Hij is de Behouder van het lichaam. Daarom, zoals de gemeente aan Christus onderdanig is, zo behoren ook de vrouwen in alles hun eigen mannen onderdanig te zijn.

Mannen, heb uw eigen vrouw lief, zoals ook Christus de gemeente liefgehad heeft en Zich voor haar heeft overgegeven, opdat Hij haar zou heiligen, door haar te reinigen met het waterbad door het Woord, opdat Hij haar in heerlijkheid voor Zich zou plaatsen, een gemeente zonder smet of rimpel of iets dergelijks, maar dat

zij heilig en smetteloos zou zijn. Zo moeten de mannen hun eigen vrouwen liefhebben als hun eigen lichamen. Wie zijn eigen vrouw liefheeft, heeft zichzelf lief.’ (Ef 5:22-28).

Het huwelijk wordt hier gespiegeld aan Christus en de Gemeente. De gemeente wordt gestuurd door het Hoofd. Er is een directe, geestelijke verbinding tussen het Hoofd en de leden en tussen de leden onderling. Zonder het Hoofd is het lichaam dood. Daarom, zo zegt Paulus, moet de vrouw aan haar man onderdanig zijn, als aan de Heere.

Er is nog wel een ander deel in deze vergelijking. Christus is het hoofd van de Gemeente geworden door Zich eerst geheel en al voor haar over te geven. Dat is de rol die de man in het huwelijk speelt. Het is voor een vrouw niet moeilijk om aan zo’n man onderdanig te zijn en we hoeven ook niet bang te zijn dat het woorden zijn die niet meer bij deze tijd horen.

Paulus zet de vergelijking van het huwelijk tussen man en vrouw met Christus en de Gemeente voort en hij noemt dit, zoals we eerder hebben gezien, een geheimenis.

‘Dit geheimenis is groot; maar ik spreek met het oog op Christus en de gemeente.’ (Ef. 5:32).

Van dit geheimenis spreekt Paulus ook in het derde hoofdstuk:

Om deze reden ben ik, Paulus, de gevangene van Christus Jezus, voor u, die heidenen bent, als u tenminste gehoord hebt van de uitdeling van de genade van God die aan mij gegeven is ten behoeve van u, dat Hij mij door openbaring dit geheimenis bekendgemaakt heeft (zoals ik eerder in het kort geschreven heb; waaraan u, als u dit leest, mijn inzicht kunt bemerken in het geheimenis van Christus, dat in andere tijden niet bekendgemaakt is aan de mensenkinderen, zoals het nu geopenbaard is aan Zijn heilige apostelen en profeten door de

Geest), namelijk dat de heidenen mede-erfgenamen zijn en tot hetzelfde lichaam behoren en mededeelgenoten zijn van Zijn belofte in Christus, door het Evangelie, waarvan ik een dienaar geworden ben, krachtens de gave van de genade van God, die mij gegeven is, naar de werking van Zijn kracht.’ (Ef. 3:1-7).

In de bovenstaande tekst heb ik de haakjes iets anders gezet dan dat ze in de SV en de HSV staan.² Paulus zegt hier dat God hem door openbaring een geheimenis bekend gemaakt heeft. Dan volgt een lange tussenzin en na die tussenzin legt hij uit wat dat geheimenis dan is. Dus lees de tekst als volgt:

dat Hij mij door openbaring dit geheimenis bekendgemaakt heeft (...), namelijk dat de heidenen mede-erfgenamen zijn en tot hetzelfde lichaam behoren en mededeelgenoten zijn van Zijn belofte in Christus.

Dat is de inhoud van het geheimenis. Dat de heidenen mede-erfgenamen zijn, tot hetzelfde lichaam behoren en mededeelgenoten van Zijn belofte zijn. Eigenlijk staat er: mede-erfgenamen, medelichaam en mededeelgenoten. Het kernwoordje is ‘mede’. Mede, waarmee? Mede, met Wie? Het antwoord is: met Christus. Daar gaat het helemaal om in deze brief.

Zie je weer de koppeling tussen het geheimenis en het lichaam? De heidenen zijn ‘medelichaam’.

Zie je ook weer de koppeling met de Gemeente in vers 10 en 11?

‘Opdat nu door de gemeente aan de overheden en de machten in de hemelse gewesten de veelvuldige wijsheid van God

² In de oorspronkelijke Schriften stonden geen leestekens en haakjes. Die worden er door bewerkers en vertalers van de tekst in gezet om het voor ons wat leesbaarder te maken. Deze leestekens en haakjes zijn dus geen onderdeel van de oorspronkelijke tekst zelf.

bekendgemaakt zou worden, volgens het eeuwige voornemen³ dat Hij gemaakt heeft in Christus Jezus, onze Heere. (Ef. 3:10, 11).

In deze verzen maakt Paulus het doel van het geheimenis, de Gemeente, bekend, namelijk dat aan de overheden en de machten in de hemelse gewesten de veelvuldige wijsheid Gods bekend gemaakt zou worden.

Dit is allemaal te veel voor één hoofdstuk om te behandelen. Zelfs een boek over dit onderwerp zou niet alles kunnen vertellen en alle verbanden bloot kunnen leggen. Probeer van dit hoofdstuk het volgende vast te houden:

- Paulus kreeg een geheimenis geopenbaard.
- Dit geheimenis is gedurende de eeuwen en geslachten (Kol. 1:26) verborgen geweest in God en dus voor die tijd ook niet bekend gemaakt. Dat betekent dat we er niet over kunnen lezen in het oude testament, in de Evangeliën, in Handelingen, in de brieven van de andere apostelen en ook niet in de vroegere brieven van Paulus.
- Dit geheimenis heeft te maken met de Gemeente, het lichaam van Christus.
- Dit geheimenis heeft te maken met de Volheid van Hem Die alles in allen vervult.
- De inhoud van dit geheimenis is dat de heidenen mede-erfgenamen, medelichaam en mededeelgenoten zijn met Christus.
- Het doel van dit geheimenis is het bekend maken van de veelvuldige wijsheid van God.

³ Voornemen der eeuwen (aionen)

Hoofdstuk 3

Mede

Paulus spreekt in Efeze 3 over de onnaspeurlijke rijkdom. Dat is dus een rijkdom die niet nagespeurd kan worden. Toch kon Paulus die verkondigen.

‘Mij, de allerminste van alle heiligen, is deze genade gegeven, om onder de heidenen door het Evangelie de onnaspeurlijke rijkdom van Christus te verkondigen en allen te verlichten, opdat zij mogen begrijpen wat de gemeenschap aan het geheimenis⁴ inhoudt, dat door de eeuwen heen verborgen is geweest in God, Die alle dingen geschapen heeft door Jezus Christus.’ (Ef. 3:8, 9).

Paulus mag dus een onnaspeurlijke rijkdom verkondigen.⁵ Het is dus een rijkdom die tot dan toe letterlijk niet was na te speuren. Het is een rijkdom die tot dan toe verborgen was in God. Niemand kon er van weten. Voor Jood en heiden was het een geheimenis. Pas na de tijdelijke terzijdestelling van Israël heeft God dit geheimenis aan Paulus geopenbaard. Tot dan toe kon deze rijkdom dus ook niet nagespeurd worden in de Schriften van Israël. Paulus werd geroepen om haar te verkondigen onder de heidenen. Hij werd geroepen om allen te verlichten, opdat zij de bedeling van het geheimenis konden begrijpen. En dat geheimenis is dus de onnaspeurlijke rijkdom van Christus.

Paulus gebruikt datzelfde woordje rijkdom in hetzelfde verband in de brief aan de Kolossenzen. Ook daar noemt hij Christus de inhoud van het geheimenis, de Hoop der heerlijkheid. En dat noemt hij in één

⁴ Andere handschriften hebben hier ‘de bedeling van het geheimenis’ hetgeen waarschijnlijk beter is; in elk geval past het meer in de loop van de tekst.

⁵ ‘Rijkdom’ is een kernwoord in de brief aan de Efeziërs. Zie Efeze 1:7, 18; 2:7; 3:8, 16.

adem met de rijkdom der heerlijkheid van dit geheimenis onder de heidenen.

‘Nu verblijd ik mij in mijn lijden voor u en vervul in mijn vlees wat overblijft van de verdrukkingen van Christus, ten behoeve van Zijn lichaam, dat is de gemeente. Daarvan ben ik een dienaar geworden, overeenkomstig de beheerstaak⁶ van God, die mij met het oog op u gegeven is om het Woord van God te vervullen, namelijk het geheimenis, dat eeuwen en geslachten lang verborgen is geweest, maar nu geopenbaard is aan Zijn heiligen. Aan hen heeft God willen bekendmaken wat de rijkdom is van de heerlijkheid van dit geheimenis onder de heidenen: Christus onder u, de hoop op de heerlijkheid⁷. Hem verkondigen wij, terwijl we ieder mens terechtwijzen, en ieder mens onderwijzen in alle wijsheid, opdat wij ieder mens volmaakt zouden stellen in Christus Jezus. Daarvoor span ik me ook in en strijd ik, overeenkomstig Zijn werking, die met kracht in mij werkzaam is.’ (Kol. 1:24-29).

Paulus wijst er in vers 25 op dat hij geroepen is om het Woord van God te vervullen. Dat betekent niet dat hij de vervulling is van eerder geschreven teksten die Gods Woord uitmaken. Nee, hij is geroepen om het Woord van God vol te maken, compleet te maken; dat is de betekenis van dat woord. Paulus verkondigde een rijkdom die tot dan toe onnaspeurlijk was, maar die ons nu geopenbaard is in zijn brieven. Die onnaspeurlijke rijkdom vinden we dus niet in andere delen van de Bijbel. We kunnen ze alleen vinden in de latere brieven van Paulus en vooral in deze vier gevangenisbrieven: Efeziërs, Filippenzen, Kolossenzen en 2 Timotheüs.

⁶ Hetzelfde woord dat elders wordt vertaald met ‘bedeling’; ‘rentmeesterschap’ of ‘beheerstaak’, zoals hier in de tekst, geeft de betekenis en de inhoud van dit woord heel goed weer.

⁷ Hoop van de heerlijkheid; Christus is de Hoop. Het is hier niet een hoop in ons op Hem. Hij is de Hoop waar onze harten zich naar uitstrekken.

Het is onmogelijk om al die rijkdom te beschrijven in een boekje als dit. Daar is deze studiereeks ook niet in de eerste plaats voor bedoeld. Het is onmogelijk om al deze geestelijke rijkdom in één keer te vatten. Word dan ook niet ontmoedigd als je niet alles gelijk begrijpt. Sla deze woorden van Paulus op in je hart en bid God of Hij je er licht over wil geven.

Toch wil ik je in dit hoofdstuk iets van die onnaspeurlijke rijkdom laten zien in de hoop dat je er zelf onder het onderwijs van de Heilige Geest verder naar zult zoeken.

Het geheim van al deze rijkdom ligt in een heel klein woordje: ‘mede’ of ‘met’, in het Grieks *sun*. We zijn het in het vorige hoofdstuk al een paar keer tegengekomen in de woorden ‘mede-erfgenamen’, ‘medelichaam’⁸ en ‘mededeelgenoten’. (Ef. 3:6). We komen het nog meer tegen.

*‘Maar God, Die rijk is in barmhartigheid, heeft ons door Zijn grote liefde, waarmee Hij ons liefgehad heeft, ook toen wij dood waren door de overtredingen, **met** Christus levend gemaakt— uit genade bent u zalig geworden—en heeft ons **met** Hem opgewekt en **met** Hem in de hemelse gewesten gezet in Christus Jezus, opdat Hij in de komende eeuwen de alles overtreffende rijkdom van Zijn genade zou bewijzen, door de goedertierenheid over ons in Christus Jezus.’ (Ef. 2:4-7).*

In bijvoorbeeld de brief aan de Romeinen gaat het niet verder dan ‘met Hem gekruisigd’ (Rom. 6:6) en ‘met Hem begraven’ (Rom. 6:4). In de brief aan de Efeziërs gaat het verder. ‘Met Hem levend gemaakt’, ‘met Hem opgewekt’ en ‘met Hem in hemelse gewesten gezet’. En ook dit hoort weer tot die onnaspeurlijke rijkdom. Hier spreekt Paulus over de alles overtreffende rijkdom van Zijn genade.

⁸ In de tekst van de HSV staat ‘tot hetzelfde lichaam behoren’; dat is de vertaling van één zelfstandig naamwoord, nl. *sussooma* (van *sun sooma*), hetgeen heel letterlijk ‘medelichaam’ betekent.

'Zo bent u dan niet meer vreemdelingen en bijwoners, maar medeburgers van de heiligen en huisgenoten van God' (Ef. 2:19).

Hier staat het woordje 'medeburger' in combinatie met huisgenoten van God. Hoeveel zegen drukken deze paar woorden niet uit voor hen die eerst vreemdelingen en bijwoners werden genoemd.

'En op Wie het hele gebouw, goed samengevoegd, verrijst tot een heilige tempel in de Heere; op Wie ook u mede gebouwd wordt tot een woning van God, in de Geest.' (Ef. 2:21, 22).

Christus Zelf is de Hoeksteen. Op Hem voltrekt zich de groei van het gehele bouwwerk van Gods voornemen der eeuwen. En Paulus zei tegen de Efeziërs dat zij 'mede' gebouwd werden op dat fundament en dat zij deel uitmaakten van die heilige tempel in de Heere.

'Zo roep ik, de gevangene in de Heere, u op tot een wandel die de roeping waarmee u geroepen bent, waardig is, in alle nederigheid en zachtmoedigheid, met geduld, door elkaar in liefde te verdragen en u te beijveren om de eenheid van de Geest te bewaren door de band van de vrede.' (Ef. 4:1-3)

Bij zo'n hoge roeping als boven beschreven, hoort een levenswandel. Paulus roept op om te verdragen in liefde en de eenheid van de Geest te bewaren door de band van de vrede. Dit woordje 'band' heeft in het Grieks weer het woordje *sun* bij zich, zoals je het ook in de vertaling (SV) terug kunt vinden in Kolossenzen 2:19, 'samenbindingen'.⁹ Aansluitend op deze band kunnen we vers 16 van dit hoofdstuk lezen.

⁹ Dit woordje vind je terug in Handelingen 8:23, 'kluwen', 'samenknoping' (SV); Efeze 4:3; Kolossenzen 2:19, 'pezen'; Kolossenzen 3:14, 'band'. De vertaling van Handelingen 8:23 geeft goed aan wat er met deze 'samenbinding' wordt bedoeld. De Gemeente is een geestelijke kluwen, een samenknoping van haar leden in een band van liefde en vrede. Die 'samenknoping' ziet tevens op de band samen met Christus, zonder Wie deze geestelijke eenheid een onmogelijkheid is.

*‘Van Hem uit wordt het hele lichaam **samengevoegd** en **bijengehouden** door elke band die ondersteuning geeft, overeenkomstig de mate waarin ieder deel werkzaam is. Zo verkrijgt het lichaam zijn groei, tot opbouw van zichzelf in de liefde.’ (Ef. 4:16).*

Het Lichaam, de Gemeente, wordt van Hem uit samengevoegd en samen vast gemaakt (SV). Hij is de Bron en van Hem uit wordt het hele lichaam bijeen gehouden. Niet op een kunstmatige manier door menselijke instellingen, maar door de band van de vrede en de liefde, door de band die ondersteuning geeft.

In deze brief vinden we nog twee keer een woordje met *sun*. Die staan in Efeze 5:7 en 11 en zij hebben ook betrekking op de wandel.

*‘Wees dan hun **metgezellen** niet.’ (Ef. 5:7)*

‘En neem niet deel aan de onvruchtbare werken van de duisternis, maar ontmasker ze veeleer.’ (Ef 5:11).

Er staat in deze laatste tekst zoiets als ‘**mede** deel hebben aan’. En hier wordt het tegengestelde bedoeld van alle andere ‘medes’ in deze brief. Iemand die de kennis van dit geheimenis heeft leren kennen, moet zich verre houden van de onvruchtbare werken van de duisternis, waaruit hij of zij juist geroepen is.

Ik zou al die zegeningen die besloten liggen in dit woordje ‘mede’ nog uit kunnen breiden met voorbeelden uit de brief aan de Kolossenzen. Neem bijvoorbeeld Kolossenzen 3:3.

*‘Want u bent gestorven en uw leven is **met** Christus verborgen in God.’ (Kol. 3:3).*

En ook het volgende vers:

*‘Wanneer Christus geopenbaard zal worden, Die ons leven is, dan zult ook u **met** Hem geopenbaard worden in heerlijkheid.’ (Kol. 3:4).*

Je zult naar dit soort ‘onnaspeurlijke rijkdom’ tevergeefs zoeken in andere gedeelten van de Schrift, zelfs in de vroege brieven van Paulus. Ze horen bij die nieuwe openbaring die Paulus kreeg, nadat Israël tijdelijk tot *Lo-Ammi*, niet Mijn volk, was geworden. Paulus kreeg de openbaring van het geheimenis, waarvan de rijkdom tot dan toe onnaspeurlijk was, omdat het geheimenis verborgen was gebleven.

Iets van die tevoren onnaspeurlijke rijkdom hebben we zojuist proberen te onderzoeken in het woordje ‘mede’. Daarvan wil ik je tot besluit nog een iets verder uitgewerkt voorbeeld geven uit Efeze 3:6.

‘Namelijk dat de heidenen mede-erfgenamen zijn en tot hetzelfde lichaam behoren en mededeelgenoten zijn van Zijn belofte in Christus, door het Evangelie’ (Ef 3:6).

Het is deze tekst waarin we iets van de inhoud van het geheimenis zien onthuld. Wat betekent het nu om ‘mede-erfgenaam’ te zijn? Mede-erfgenaam met wie? Medelichaam, met wie? Mededeelgenoot van Zijn belofte; welke belofte en wederom, met wie? Het antwoord is iedere keer: met Christus. Laten we alleen kijken naar dat eerste woordje, mede-erfgenaam.

Wie is er in de Schrift een erfgenaam? In de gelijkenis van de slechte wijngaardeniers¹⁰ wordt duidelijk Christus aangewezen als de Erfgenaam. Het gaat hier over de erfenis van het land en het volk Israël, dat aangeduid wordt met een wijngaard.¹¹ In Hebreëën 1:2 wordt de Zoon expliciet aangewezen als de Erfgenaam van alles door Wie Hij ook de wereld geschapen heeft.

¹⁰ Mattheüs 21:33-46; Markus 12:1-12; Lukas 20:9-19

¹¹ Zie bijvoorbeeld Jesaja 5:1-7

'Nadat God voorheen vele malen en op vele wijzen tot de vaderen gesproken had door de profeten, heeft Hij in deze laatste dagen tot ons gesproken door de Zoon, Die Hij Erfgenaam gemaakt heeft van alles, door Wie Hij ook de wereld gemaakt heeft. Hij, Die de afstraling van Gods heerlijkheid is en de afdruk van Zijn zelfstandigheid, Die alle dingen draagt door Zijn krachtig woord, heeft, nadat Hij de reiniging van onze zonden door Zichzelf tot stand had gebracht, Zich gezet aan de rechterhand van de Majesteit in de hoogste hemelen.' (Heb. 1:1-3).

De Schepper heeft de Zoon tot Erfgenaam van alles gemaakt. Na Zijn diepe lijden, zelfs tot aan de dood van het kruis, is Hij opgewekt en heeft Hij Zich gezet aan de rechterhand van de Majesteit in de hoogste hemelen. De leden van Zijn lichaam zijn daar mede-gezet, zoals we hebben gezien, en zij zijn mede-erfgenaam gemaakt. Mede-erfgenaam van alles, met Hem.

In het volgende vers lezen we dat Christus een Naam heeft geërfd, die ver boven die van de engelen uitging. Die Naam was deel van Zijn erfenis.

'Hij is zoveel meer geworden dan de engelen als de Naam die Hij als erfdeel ontvangen heeft, voortreffelijker is dan die van hen.' (Heb. 1:4).

En de Gemeente bestaat uit leden die mede-erfgenamen zijn.

Dit is werkelijk onnaspeurlijke rijkdom en duizelingwekkende heerlijkheid. Mensen die van nature in opstand en vijandschap tegen Hem leven wil Hij deelgenoot maken van zulke ongekende rijkdom. Dit is niet te bevatten. Het valt ook niet te beschrijven. Maar ik hoop dat je iets van die heerlijkheid mag ontvangen en dat het je hart vol verlangen maakt om er meer van te zien en te krijgen. Ik hoop dat je

wordt geleid tot die wonderlijke eenheid en waarheid in Hem, niet door te redeneren over de Schrift, maar door te leven vanuit de Schrift.

Hoofdstuk 4

In de hemelse gewesten

In het vorige hoofdstuk eindigden we met Christus als de Erfgenaam. Hij is Erfgenaam gemaakt van alles. Door Hem heeft God de wereld gemaakt. En als Erfgenaam heeft Hij Zich gezet aan de rechterhand van de Majesteit in de hoogste hemelen. (Heb. 1:2, 3).

Paulus maakt ons nu in zijn brieven die handelen over het geheimenis bekend dat Hij daar, in de hoogste hemelen, niet alleen is. Hij heeft mede-erfgenamen (Ef. 3:6) en Hij heeft 'ons' mede gezet (Ef. 2:6) in de hemelse gewesten in Christus. Die 'ons' zijn de leden van Zijn lichaam, de vervulling van Hem Die alles in allen vervult (Ef. 1:23). In dit hoofdstuk zullen we deze plaats van geestelijke zegeningen in de hemelse gewesten bespreken. Het is een belangrijke uitdrukking die onlosmakelijk verbonden is met het geheimenis.

De uitdrukking 'in de hemelse gewesten' komt in de brief aan de Efeziërs vijfmaal voor en je vindt hem nergens anders in de Bijbel. Het woord voor 'hemelse gewesten' zou misschien, gezien het Grieks, het beste te vertalen zijn met 'de overhemelse plaatsen', maar ik zal me hier houden aan de vertaling van de HSV. De eerste keer vind je hem al onmiddellijk aan het begin van de brief.

*'Gezegend zij de God en Vader van onze Heere Jezus Christus, Die ons gezegend heeft met alle geestelijke zegen **in de hemelse gewesten** in Christus.'* (Ef. 1:3).

Paulus beschrijft hier dat we gezegend zijn met alle geestelijke zegen in Christus. Het gaat niet om aardse zegen, maar om geestelijke zegen in de hemelse gewesten, in Christus. Daar hebben we onze plaats en daar moeten we in onze gedachten veelvuldig zijn. Daarom schrijft Paulus ook aan de Kolossenzen om de dingen te zoeken die boven zijn:

'Als u nu met Christus opgewekt bent, zoek dan de dingen die boven zijn, waar Christus is, Die aan de rechterhand van God zit. Bedenk de dingen die boven zijn en niet die op de aarde zijn, want u bent gestorven en uw leven is met Christus verborgen in God.' (Kol. 3:1-3).

Als dat nu waar is; als we gezegend zijn met alle geestelijke zegen in de hemelse gewesten in Christus, wat zouden we dan nog bezig zijn met de dingen die op de aarde zijn? Dat bedoelt Paulus ook met Filippenzen 3:20.

'Ons burgerschap is echter in de hemelen, waaruit wij ook de Zaligmaker verwachten, namelijk de Heere Jezus Christus' (Fil. 3:20).

Daar in de hemelen, of zoals het in de brief aan de Efeziërs staat, in de hemelse gewesten, daar is ons burgerschap. Daar liggen onze rechten en plichten. Daar zijn we gezegend met geestelijke zegen. En daarom spoort Paulus de Kolossenzen aan de dingen die boven zijn te zoeken en te bedenken.

De tweede keer dat we deze bijzondere uitdrukking tegenkomen is in Efeze 1:20.

*'En wat de alles overtreffende grootheid van Zijn kracht is aan ons die geloven, overeenkomstig de werking van de sterkte van Zijn macht, die Hij gewerkt heeft in Christus, toen Hij Hem uit de doden opwekte en aan Zijn rechterhand zette **in de hemelse gewesten**, ver boven alle overheid en macht en kracht en heerschappij en elke naam die genoemd wordt, niet alleen in deze wereld, maar ook in de komende.'* (Ef. 1:19-21).

In deze plaats worden de hemelse gewesten qua plaats wat nader omschreven. Dat het de plaats is waar Christus is, hadden we al gezien.

Dat die plaats aan Zijn rechterhand is zagen we in Hebreeën 1:3 al. Hier wordt er aan toegevoegd dat die plaats ver boven alle overheid en macht en kracht en heerschappij is. Overheden en machten vinden we ook in 3:10 en 6:12 en die hebben dus alles met deze hemelse gewesten te maken. Deze overheden en machten zijn hemelwezens die we kunnen scharen onder de dingen 'die onzichtbaar zijn' (Kol. 1:16). Maar Gods rechterhand is ver boven deze al dan niet kwade machten. Dit 'ver boven' is een woordje dat we ook in Efeze 4:10 terugvinden.

'Degene Die neergedaald is, is ook Degene Die opgevaren is ver boven alle hemelen om alle dingen te vervullen.' (Ef. 4:10).

Christus is ver boven al de hemelen. Daar is Gods rechterhand. Bij Zijn hemelvaart is Hij de hemelen doorgegaan en vanaf toen is Hij gaan zitten aan de rechterhand van de troon van de Majesteit in de hemelen. Het gaat hier over moeilijke, bijna abstracte en in elk geval moeilijk voor te stellen zaken. Om ons enige voorstelling te maken, kunnen we het voorbeeld van Paulus volgen. Paulus beschrijft deze gang van Christus naar Zijn zetel in de hemelse gewesten in de brief aan de Hebreeën als de jaarlijkse gang van de hogepriester door de tabernakel naar het Heilige der heiligen. Eénmaal per jaar ging deze hogepriester door de voorhof en de eerste tabernakel (het heilige) achter het voorhangsel (het heilige der heilige), waar de ark van het verbond stond en waar God woonde tussen de cherubs. Die ark van het verbond met het verzoendeksel is het beeld van de 'troon van de Majesteit in de hemelen' (Heb. 8:1) en de 'troon van de genade' (Heb. 4:16).

De hogepriester ging éénmaal per jaar alleen achter het voorhangsel. Dat vind je zo ook terug in de brief aan de Hebreeën. Het was onmogelijk dat hij iemand meenam in dat heilige der heilige waar God woonde. Hier is nu één aspect van die onnaspeurlijke rijkdom die ons bekend gemaakt wordt in de late brieven van Paulus. Christus is daar, aan Gods rechterhand, niet alleen gezeten. Zijn lichaam, de Gemeente,

is daar ook. Dat vertelt ons de derde tekst waarin we de uitdrukking 'in de hemelse gewesten' tegenkomen.

*'Maar God, Die rijk is in barmhartigheid, heeft ons door Zijn grote liefde, waarmee Hij ons liefgehad heeft, ook toen wij dood waren door de overtredingen, met Christus levend gemaakt– uit genade bent u zalig geworden – en heeft ons met Hem opgewekt en met Hem **in de hemelse gewesten** gezet in Christus Jezus'* (Ef. 2:4-6).

Paulus vertelt er in dat gedeelte ook bij waar deze leden van het lichaam vandaan kwamen, uit welke duisternis en diepte van ellende. Eertijds wandelden zij ook in overtredingen en zonden

'overeenkomstig het tijdperk van deze wereld, overeenkomstig de wil van de aanvoerder van de macht in de lucht, van de geest die nu werkzaam is in de kinderen van de ongehoorzaamheid, onder wie ook wij allen voorheen verkeerden, in de begeerten van ons vlees, door de wil van het vlees en de gedachten te doen; en wij waren van nature kinderen des toorns, evenals de anderen.' (Ef. 2:2, 3).

In niets waren we onderscheiden van de anderen. Het is Gods grote barmhartigheid alleen die dit onderscheid heeft gemaakt en ons met Hem gezet heeft in de hemelse gewesten.

God heeft dat ook met een doel gedaan. Deze Gemeente, die Zijn lichaam is en de vervulling van Hem Die alles in allen vervult, is gekozen met een doel. Het geheimenis heeft een hele specifieke plaats in Gods voornemen der eeuwen (Ef. 3:11). Het zou ons veel te ver voeren om hierover nu meer te zeggen. Het doel van de Gemeente staat duidelijk beschreven in de vierde tekst die handelt over de hemelse gewesten.

*'Opdat nu door de gemeente aan de overheden en de machten **in de hemelse gewesten** de veelvuldige wijsheid van God bekendgemaakt zou worden'* (Ef. 3:10).

In de hemelse gewesten bevinden zich dus overheden en machten. Aan hun moet Gods veelvuldige wijsheid bekend gemaakt worden. En God doet dat door middel van de Gemeente.

Dat deze bekendmaking van Gods veelvuldige wijsheid in de hemelse gewesten op grote tegenstand kan rekenen, lijkt ons de vijfde en laatste tekst met 'de hemelse gewesten' duidelijk te leren.

*'Want wij hebben de strijd niet tegen vlees en bloed, maar tegen de overheden, tegen de machten, tegen de wereldbeheersers van de duisternis van dit tijdperk, tegen de geestelijke machten van het kwaad **in de hemelse gewesten.**' (Ef. 6:12).*

Zij die dit alles geloven en vast willen staan en niet omgevoerd willen worden 'door alle wind van leer, door het bedrog van mensen om op listige wijze tot dwaling te verleiden' hebben een wapenrusting nodig. Die wapenrusting wordt hun aangeboden in Efeze 6:13-18, om bijvoorbeeld de vurige pijlen van de boze te kunnen uitblussen. Deze vurige pijlen richten zich niet tegen onze 'aardse' zegeningen. De tegenstander maakt er zich niet druk om als christenen zich baden in luxe en rijkdom. Hij heeft er baat bij om ons het zicht te ontnemen op die positie van Christus en Zijn lichaam in de hemelse gewesten. Om die reden wordt ons het schild van het geloof aangeboden.

Een ander wapen wat ons wordt aangereikt is het zwaard van de Geest, Gods Woord. Om een zwaard te leren hanteren is dagelijkse oefening nodig. Zo is het ook met Gods Woord. Om te helpen bij en dienstbaar te zijn aan die training is deze serie studies geschreven, met het gebed dat het geheimenis van het Evangelie waar Paulus over sprak en voor leed, bekend gemaakt mag worden (Ef. 6:20).

Hoofdstuk 5

Het Geheimenis nog steeds een geheimenis?

Alles goed en wel, denk je nu misschien wel, maar hoe komt het dat ik dit soort dingen over een onnaspeurlijke rijkdom voor het eerst hoor? Waarom heb ik nooit eerder over een geheimenis gehoord, terwijl Paulus er toch wel heel duidelijk over spreekt? Hij zegt duidelijk dat dit geheimenis aan hem voor de heidenen is geopenbaard. Waarom is hier zo weinig over bekend?

Dit zijn eerlijke vragen en we moeten op zoek gaan naar eerlijke antwoorden. In elk geval heb je gelijk als je zegt dat hier maar weinig over gesproken en geschreven wordt. Het lijkt er ook op dat er maar weinigen zijn die het kennen en geloven. Onbegrijpelijk, zou je zeggen, want het gaat over een ongekende heerlijkheid die God beloofd heeft aan nietige en zondige mensenkinderen. De rijkdom die er in de late brieven van Paulus ligt is onuitputtelijk. Het is een rijkdom die het leven zelfs met de grootste tegenslag waard maakt om geleefd te worden. Hoe komt het dan dat het er wel op lijkt dat dit geheimenis, ondanks dat het er zo duidelijk staat geschreven, voor velen een geheimenis blijft in plaats van dat het, bij wijze van spreken, van de daken wordt verkondigd?

Het antwoord lijkt even eenvoudig als schrijnend. Paulus werd niet geloofd; tijdens zijn leven al niet. Zijn leer werd vertroebeld en na zijn dood waren er maar weinigen die hem trouw volgden. Is dit uit de Schrift te bewijzen? Laten we eens kijken.

Tijdens zijn eerste gevangenschap in Rome had Paulus het al moeilijk met gelovigen die meer op zichzelf dan op Christus gericht waren. Vanuit zijn gevangenschap stuurde hij Timotheüs met een brief naar de Filippenzen om door hem te vernemen hoe het met deze gemeente ging. In die brief vinden we de volgende woorden:

‘En ik hoop in de Heere Jezus Timotheüs spoedig naar u toe te sturen, opdat ook ik goedsmoeds mag zijn als ik van uw zaken weet. Want ik heb niemand van gelijke gezindheid, die oprecht voor uw zaken zorg zal dragen. Want zij zoeken allen hun eigen belangen, niet die van Christus Jezus.’ (Fil. 2:19-21).

Dit was de toestand van de christengemeente in Rome. Ze hadden de grote apostel ‘om de hoek’ wonen en je zou zeggen dat ze dagelijks aan zijn lippen gehangen zouden hebben om het onderwijs van hem te mogen ontvangen. Hij had immers openbaringen van de Heere ontvangen. Hij had de Heere ontmoet. Niet eenmaal, maar de Heere Jezus had hem meermalen bijgestaan. En toch moet Paulus zich toen al eenzaam gevoeld hebben als hij moet schrijven: ‘zij zoeken allen hun eigen belangen, niet die van Christus Jezus’. Hij had, naar het lijkt, alleen Timotheüs die de belangen van de apostel en van de gemeente van de Filippenzen oprecht wilde behartigen. Dat moest deze apostel toen al schrijven. Wat een pijn in zijn hart klinkt er in deze woorden door van de man die zijn leven en zijn eigen belangen ondergeschikt had gemaakt aan die van Christus en de gemeenten.

Vijf of zes jaar later schreef Paulus zijn laatste brief. Dat is de tweede brief aan Timotheüs. Opnieuw was Paulus in gevangenschap, maar nu was hij in afwachting van zijn terechtstelling, hetgeen hij een plengoffer noemt (2 Tim. 4:6). De ketenen zijn voor Paulus niet het ergste geweest en ook zijn dood zag hij met vertrouwen tegemoet. Erger was de eenzaamheid en de afval die hij onder zijn ogen zag plaatsvinden. Van een tot dan toe trouwe arbeider moest hij schrijven:

‘Want Demas heeft mij verlaten, omdat hij de tegenwoordige wereld¹² heeft liefgekregen. Hij is naar Thessalonica vertrokken’ (2 Tim. 4:10).

Demas hield het niet meer vol met Paulus en zijn prediking van het geheimenis. In één adem met Demas worden Krescens en Titus

¹² Grieks: *aioon*, eeuw

genoemd; ook zij verlieten de apostel in zijn gevangenis; we hoeven er niet in te lezen wat er niet staat, maar het lijkt er toch sterk op dat ook dit de goedkeuring van Paulus niet kon wegdragen.

En waarom moest Paulus de volgende woorden schrijven?

‘Bij mijn eerste verdediging was er niemand die mij bijstond, maar zij hebben mij allen verlaten. Moge het hun niet toegerekend worden.’ (2 Tim. 4:16).

Paulus stond helemaal alleen voor de rechter. Niemand wilde van hem weten. Het was net als bij de Heere Jezus; ook Hij werd door iedereen verlaten. We kunnen wel denken dat de eerste christenen hun mond vol hadden over Paulus en dat zij trouwe volgelingen waren van de apostel; dit soort teksten bewijst wel het tegendeel.

‘Dit weet u dat allen die in Asia zijn, zich van mij afgekeerd hebben. Tot hen behoren Fygellus en Hermogenes.’ (2 Tim. 1:15)

‘Allen die in Asia zijn’. Weet je wie dat onder anderen zijn? De gelovigen in Efeze en Kolosse, aan wie hij van die mooie brieven had geschreven en aan wie hij zoveel moeite had gedaan om hen het geheimenis te doen verstaan. ‘Allen die in Asia zijn’ keerden zich van Paulus en zijn leer af en verachtten zo die onnaspeurlijke rijkdom waar Paulus juist zijn leven voor over had.

In deze brief draagt hij het stokje aan Timotheüs over. En hij schrijft hem:

‘Bewaar door de Heilige Geest, Die in ons woont, het goede pand, dat u toevertrouwd is.’ (2 Tim. 1:14).

Timotheüs was een pand toevertrouwd. Dat pand was het geheimenis. Dat moest hij goed bewaren en overdragen aan anderen, die het op hun beurt weer over konden dragen.

'U dan, mijn zoon, word gesterkt in de genade die in Christus Jezus is. En wat u van mij gehoord hebt onder vele getuigen, vertrouw dat toe aan trouwe mensen die bekwaam zijn om ook anderen te onderwijzen.' (2 Tim. 2:1, 2).

Timotheüs moest dat wat hij **van Paulus** gehoord had (en van niemand anders) toevertrouwen aan trouwe mensen. Hierin is in 'de kerk' een hoop mis gegaan. Timotheüs heeft of maar weinig trouwe mensen kunnen vinden, of die trouwe mensen hebben uiteindelijk zelf hun plicht verzaakt. In elk geval is de leer van Paulus onder het stof gekomen. Dat gold zowel voor de rechtvaardiging door het geloof alleen als voor de leer van het geheimenis. En dat stof is er niet geleidelijk in de loop van de eeuwen overheen gedwarreld, totdat er niets meer van te zien was. Nee, Paulus zelf moest er al het begin van meemaken en hij voorzag zelf al donkere tijden.

Er wordt veel gezag ontleend aan de geschriften van wat men noemt 'de vroege kerk'. Vaak denkt men dat als we nu maar zo ver mogelijk teruggaan in de tijd, en de leer van de christenen in de tweede of derde eeuw na Christus lezen en de geschriften van de 'kerkvaders' bestuderen, dat we dan een zo zuiver mogelijke leer krijgen. Dat is onzin. Het is niet moeilijk om met citaten aan te wijzen dat deze 'kerkvaders' het spoor van Paulus al volledig bijster waren. Dan hebben we het niet over de vierde of vijfde eeuw na Christus, maar over veel vroegere tijden. Het geheimenis werd verzwegen en niet begrepen, hoe duidelijk Paulus en zijn volgelingen er ook over hadden gesproken.

Een andere gebeurtenis die mee zal hebben gewerkt aan de grote verduistering is de verwoesting van de tempel in 70 na Christus en de verstrooiing van Israël onder de volkeren. We hebben daar geen Bijbelse bronnen voor, maar er is weinig fantasie voor nodig om ons de ontwikkeling enigszins te kunnen reconstrueren. Tijdens Handelingen verwachtte men nog steeds de nabije wederkomst van

de Heere Jezus en de oprichting van het Koninkrijk aan Israël. Die verwachting zal ook na de woorden van Paulus in Handelingen 28 tegen de voornaamsten van de Joden nog lang levend zijn gebleven in de harten van vele gelovigen. Hoe groot zal de verwarring van velen geweest zijn die geen oor hadden verleend aan de openbaring van het geheimenis. Israël was geen volk meer. De tempel was niet meer het centrum van de godsdienst. Nu konden de profetieën niet meer uitkomen, dacht men. De Bijbel vroeg om een herinterpretatie. En in die herinterpretatie bleef er geen Koninkrijk voor Israël meer over. Een duidelijk bewijs hiervan is de brief van Barnabas.¹³ In die brief pleit de schrijver ervoor om alles te 'vergeestelijken'. Alles moest anders gelezen worden dan wat er stond. En zo ontstond door toedoen van dit soort schrijvers het 'nieuwe Israël', de kerk van de vervangingstheologie, die in allerlei vormen nog steeds voortwoekert. Het is een leer die Israël al zijn beloften ontnemt of hooguit een plaats verleent onder de paraplu van de kerk. Met de diefstal van die beloften, is men verblind geraakt voor de grote, onnaspeurlijke rijkdom van het geheimenis, het lichaam van Christus, de vervulling van Hem Die alles in allen vervult.

¹³ De brief van Barnabas is een geschrift uit de 2^e eeuw na Christus. Het is niet in de Bijbel opgenomen en behoort dus niet tot de Canonieke geschriften; het wordt gerekend tot de geschriften van de zogeheten Apostolische Vaders.

Wil je meer lezen?

Zie deel 5.

1. Inleiding tot het Bijbelboek Openbaring
2. De dag des Heeren
3. Koningen en Priesters
4. De twee beesten
5. Duizend jaar?

